

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Pardubický kraj je rozlohou 4 519 km² pátým nejmenším krajem republiky; počtem obyvatel (522,7 tis. ke konci roku 2019) je v mezikrajském srovnání čtvrtým nejmenším krajem. V sídelní struktuře kraje jsou nadprůměrně zastoupeny malé obce – více než 80 % obcí Pardubického kraje má méně než tisíc obyvatel. Ve 38 městech na konci roku 2019 žilo 61,5 % obyvatel kraje.
- K 31. 12. 2019 žilo na území Pardubického kraje 522 662 osob. Meziročně vzrostl počet obyvatel kraje o 2,3 tis. osob, což představuje nejvyšší celkový přírůstek obyvatelstva v kraji za posledních jedenáct let. Kraj má v současnosti nejvíce obyvatel od svého vzniku v roce 2000. Z dlouhodobého pohledu roste počet obyvatel v Pardubickém kraji především zásluhou zahraničního stěhování.
- Na území Pardubického kraje žilo ke konci roku 2019 celkem 19,2 tis. cizinců (o 1,7 tis. osob více než v předchozím roce), což je nejvíce za dobu existence kraje. Na obyvatelstvu kraje se v roce 2019 cizinci podíleli 3,7 %, což představuje osmý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání.
- Od ledna do prosince roku 2019 se v kraji živě narodilo 5 672 dětí, to je o 146 dětí více než v předchozím roce a zároveň nejvíce od roku 2010. Téměř polovina (47,2 % při 48,2% republikovém průměru) dětí se narodila neprovdaným matkám.
- Počet zemřelých osob meziročně vzrostl o 30 osob na 5 558. Téměř polovina (47 %) zemřelých byla starší 80 let. Nejčastější příčinou úmrtí mužů i žen byly nemoci oběhové soustavy. Hodnoty naděje dožití při narození mužů i žen jsou v Pardubickém kraji nad celorepublikovým průměrem.
- V průběhu roku 2019 bylo v kraji uzavřeno 2 552 manželství (o 96 méně než v roce předchozím), což představuje druhý nejvyšší počet uzavřených sňatků od roku 2007. Rozvedeno bylo 1 117 manželství, o 3 méně než v předchozím roce a zároveň nejméně v celé časové řadě od roku 1990. Potratovost v kraji patří v mezikrajském srovnání k nejnižším.
- Během roku 2019 nadále rostl počet osob ve věku 65 a více let; senioři představují již pětinu populace kraje. Na 100 dětí do 15 let připadalo na konci roku 2019 téměř 128 seniorů starších 65 let (jde o šestou nejnižší hodnotu mezi všemi kraji České republiky). Podíl dětské složky (15,9 % v roce 2019) na populaci kraje od roku 2009 roste, naopak počet i podíl (63,8 % v roce 2019) obyvatel v produktivním věku dlouhodobě klesá.
- Podle výsledků projekce obyvatelstva v krajích by měl počet obyvatel Pardubického kraje na konci roku 2070 klesnout pod 500 tis. osob. Hlavním důvodem poklesu v tomto období bude ztráta obyvatel přirozenou měnou, obyvatele by měl kraj ztrácet i díky vnitřnímu stěhování ve vztahu k ostatním krajům ČR. Populace kraje bude i na nadále stárnout, po roce 2040 by mělo na 100 dětí mladších 15 let v kraji připadat již více než 190 seniorů.

Sociální vývoj

- Počet ekonomicky aktivních v roce 2019 meziročně mírně vzrostl, a to díky rostoucímu počtu zaměstnaných. Počet nezaměstnaných nadále klesal, avšak pomalejším tempem než v předchozích pěti letech. Míra zaměstnanosti zůstala v kraji v roce 2019 na 59 % (byla na úrovni republikového průměru a zároveň pátá nejvyšší v mezikrajském srovnání).
- Pokles nezaměstnanosti v kraji se zastavil, na konci roku 2019 byl podíl nezaměstnaných osob s hodnotou 2,20 % druhý nejnižší v mezikrajském srovnání (o jednu pozici lepší umístění než na konci předchozího roku), do poloviny roku 2020 se pak zvýšil na 2,58 %, což vzhledem k vyššímu růstu nezaměstnanosti i v jiných krajích stačilo na nejlepší umístění v mezikrajském srovnání.

- V roce 2019 pokračoval příznivý mzdový vývoj, i když meziroční tempo růstu mezd v kraji i celé ČR bylo nižší než v roce předchozím. Ve všech čtvrtletích kromě čtvrtého rostla mzda (osob přepočtených na plně zaměstnané) v kraji meziročně pomaleji než v celé ČR. Mzdy v kraji v roce 2019 (30 659 Kč) byly třetí nejnižší v mezikrajském srovnání.
- Počet dětí v mateřských školách se meziročně téměř nezměnil; žáků základních škol nadále přibývá, tempo růstu mírně klesá. Počet studentů středních škol roste. Počet studentů vysokých škol nadále klesá, pokles se však zřetelně zpomaluje.
- Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti nadále roste, v mezikrajském srovnání se kraj v roce 2019 zařadil na 5. nejnižší pozici. Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti se meziročně prodloužila o 1,3 dne na 42,2 dní (při celorepublikovém nárůstu o 0,7 dne na 42,4 dne).
- Počet vyplacených dávek státní sociální podpory se v kraji od roku 2013 snížil o třetinu. Kraj eviduje nadprůměrné zastoupení výdajů na dávky spojené s dětmi (rodičovský příspěvek, přídavek na dítě a dávky péstounské péče) a výrazně nižší podíl výdajů týkajících se příspěvku na bydlení.
- Během deseti let se celkový počet zařízení sociálních služeb v kraji zvýšil o třetinu. Počet domovů pro seniory se zvětšuje, počet lůžek se výrazně nemění; u domovů se zvláštním režimem vzrostl jak jejich počet, tak i počet lůžek v nich; počet domovů pro osoby se zdravotním postižením se nemění, počet lůžek se však snižuje.
- Více než čtvrtina obyvatel kraje pobírá některý z důchodů. Starobní důchodci tvoří čtyři pětiny z příjemců důchodů v kraji. V mezikrajském srovnání měl kraj v roce 2019 druhý nejvyšší podíl starobních důchodců v předčasném důchodu, výše průměrného starobního důchodu byla 4. nejvyšší.
- Po pětiletém období meziročního poklesu počtu registrovaných trestných činů došlo v roce 2019 v kraji oproti předchozímu roku k 1,4% nárůstu (při celorepublikovém navýšení o 3,5 %). Počet registrovaných trestných činů po přepočtu na 1 000 obyvatel patří v kraji dlouhodobě k nejnižším v mezikrajském srovnání (v roce 2019 byl druhý nejnižší za Zlínským krajem).
- Počet dopravních nehod v regionu se od roku 2014 zvýšil o čtvrtinu, hodnota věcných škod způsobených při dopravních nehodách vzrostla o dvě pětiny; snížil se počet dopravních nehod s následky na zdraví a životě.
- Požárů bylo na území kraje v roce 2019 likvidováno o pětinu méně než v roce předchozím, přímá škoda na majetku se meziročně snížila o polovinu. Počet zraněných osob v důsledku požárů se meziročně nezměnil, zvýšil se počet zemřelých.

Ekonomický vývoj

- V letech 2014 až 2018 sledujeme oživení ekonomiky s rychlejším růstem HDP v kraji ve srovnání s celorepublikovým tempem. Meziroční nárůst HDP v kraji v roce 2018 (poslední dostupný údaj) o 4,1 % (v ČR o 2,8 %) byl třetí nejvyšší v mezikrajském srovnání za Jihomoravským a Jihočeským krajem. Objemem HDP na obyvatele se kraj v roce 2018 řadil (stejně jako v roce předchozím) na 9. místo.
- Produkce zemědělského odvětví kraje se zvýšila od roku 2010 o tři pětiny. Nárůst produkce zemědělského odvětví byl zajištěn živočišnou i rostlinnou produkcí. V kraji od roku 2013 převažuje v objemu zemědělské produkce živočišná produkce nad rostlinnou.
- Vyšší sklizeň byla v roce 2019 zaznamenána u obilovin, brambor i krmných plodin. Pšenice ozimá je v kraji nejčastěji pěstovanou obilovinou. Hektarový výnos triticales byl nejvyšší v republikovém srovnání. V roce 2019 poklesla v kraji sklizeň, hektarový výnos i sklizňová plocha řepky. Snížila se spotřeba minerálních i organických hnojiv. Vzrostlo využití statkových hnojiv a výrazně pokleslo hnojení močůvkou.

- Dle Soupisu hospodářských zvířat se v kraji rozšiřují stavy prasat, stavy skotu zůstávají beze změn. Stav drůbeže byl v mezikrajském srovnání druhý nejvyšší. Výroba jatečné drůbeže tvořila pětinu republikové produkce, snáška konzumních vajec představovala čtvrtinu úhrnu za ČR.
- V průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci sídlících v kraji vzrostly v roce 2019 tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy meziročně o 5,5 % (při republikovém tempu o 0,2 %), což byl nejvyšší procentní nárůst mezi kraji. Tržby na 1 zaměstnance byly (obdobně jako v předchozích dvou letech) mezi kraji třetí nejvyšší. Podíl přímého vývozu na tržbách v průmyslu byl v roce 2019 v mezikrajském srovnání pátý nejvyšší (v roce 2018 kraji patřila 6. příčka).
- Výroba elektřiny v roce 2019 v kraji meziročně klesla téměř o 18 %, a to především z důvodu poklesu výroby v parních elektrárnách. Spotřeba elektřiny v kraji se snížila jen mírně (vlivem poklesu spotřeby v průmyslu, energetice, stavebnictví a zemědělství). V domácnostech naopak spotřeba elektřiny oproti roku 2018 vzrostla (o 1,3 % při 1,4% nárůstu v celé ČR). Spotřeba zemního plynu v domácnostech v kraji meziročně klesla o 5 %.
- Objem základní stavební výroby podniků s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji v roce 2019 meziročně vzrostl o 12,5 % (díky inženýrskému stavitelství, v pozemním stavitelství naopak došlo k poklesu). Produktivita práce (ZSV na zaměstnance) dosáhla v kraji v roce 2019 dlouhodobého maxima (2,5 mil. Kč představovalo, stejně jako v předchozím roce, 4. nejvyšší hodnotu mezi kraji).
- Počet vydaných stavebních povolení v kraji v roce 2019 (4,9 tis.) byl čtvrtý nejvyšší za posledních deset let, meziročně vzrostl největší měrou v okrese Chrudim. Výrazně se zvýšila i předpokládaná hodnota povolených staveb (17,8 mld. Kč), a to především díky plánované výstavbě nových nebytových budov v okrese Pardubice a Svitavy.
- V letech 2016 až 2019 došlo v kraji (v souladu s celorepublikovým trendem) k oživení výstavby bytů. Počet dokončených bytů v kraji v roce 2019 (1 724) byl v časové řadě od roku 2000 třetí nejvyšší, počet zahájených bytů (1 547) byl přitom nejvyšší za posledních deset let.
- Pardubický kraj má druhou nejhustší silniční síť na území republiky, čtvrtou nejkratší síť železnic a čtvrtou nejvyšší délku splavných vodních cest. Počet osobních aut včetně dodávkových evidovaných v kraji se od roku 2014 zvýšil o 50 tisíc.
- V hromadných ubytovacích zařízeních v kraji v roce 2019 přespalo nejvíce hostů za posledních dvacet let, po přepočtu na tisíc obyvatel šlo však o čtvrtý nejnižší počet v mezikrajském srovnání.

Životní prostředí

- Klesající trend ve výměře zemědělské půdy trvá, přesto tvoří zemědělská půda třetí nejvyšší podíl na rozloze kraje v mezikrajském srovnání. Výměra orné půdy se postupně zmenšuje ve prospěch trvalých travních porostů.
- Na veřejný vodovod nebyla v roce 2019 připojena pouze 3 % obyvatel kraje, spotřeba vody v domácnostech vzrostla, cena vody zůstává druhá nejvyšší v mezikrajském srovnání.
- V domech napojených na kanalizaci žijí tři čtvrtiny obyvatel kraje, průměrná cena stočného 37,30 Kč/m³ byla v roce 2019 třetí nejvyšší v mezikrajském srovnání.
- Postupně se snižují měrné emise znečišťujících látek v kraji, měrné emise oxidů dusíku však zůstávají v mezikrajském srovnání čtvrté nejvyšší.
- Produkce komunálního odpadu na obyvatele kraje (343 kg v roce 2018, tj. o 8 kg pod průměrem ČR) se meziročně snížila, poklesl i podíl odděleně sbíraných složek.
- Investice na ochranu životního prostředí vynaložené na území kraje byly v roce 2018 (poslední dostupný údaj) po propadu minulého období téměř o třicet procent vyšší, přesto byla proinvestovaná částka druhá nejvyšší od roku 2012.

Změna hodnot vybraných ukazatelů v Pardubickém kraji a ČR mezi roky 2014 a 2019

